

นโยบายการพัฒนางานสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ 2563

ตามที่อธิบดีกรมสุขภาพจิต (นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต) ได้แสดงความมุ่งมั่นและเจตนารมณ์ในการพัฒนางานสุขภาพจิตตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทุกหน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันขับเคลื่อนและดำเนินงานตามเจตนารมณ์ฯ ได้เป็นอย่างดี โดยเจตนารมณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานด้านสาธารณสุขของนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลัก คือ “ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ร่างกายแข็งแรง ทำให้เศรษฐกิจของประเทศแข็งแรง” ประกอบกับการที่กรมสุขภาพจิตเป็นกรมวิชาการที่มีภารกิจหลัก คือ 1) การดูแลระบบบริการสุขภาพจิตของประเทศไทย 2) การพัฒนาเทคโนโลยีสุขภาพจิตให้เท่าทันต่อเหตุการณ์ และ 3) การเป็นผู้นำด้านสุขภาพจิตในระดับนานาชาติ ซึ่งเจตนารมณ์ฯ ดังกล่าวก็จะช่วยผลักดันให้การดำเนินงานในแต่ละภารกิจ มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

และเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกรมสุขภาพจิต สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเป็นรูปธรรม ภายใต้แนวคิดการทำงานให้ดี เด่น ดัง คือ ต้องทำเป็นคนแรก (The First) ต้องเป็นสิ่งที่ดีที่สุด (The Best) และต้องมีความแตกต่าง (The Different) อธิบดีกรมสุขภาพจิต (นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต) จึงได้มอบนโยบายการพัฒนางานสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ 2563 ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนงานด้านสุขภาพจิตตามพระราชดำรัส, พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการ TO BE NUMBER ONE

ขอให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการ TO BE NUMBER ONE อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งบูรณาการโครงการด้านสุขภาพจิตต่าง ๆ เข้าไปในระบบสาธารณสุข ทั้งงานด้านสุขภาพตามแนวพระราชดำริ / เติตพระเกียรติ หรือเป็นงานประจำ เช่น การดำเนินงานสุขภาพจิตในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ หรือในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในข้อที่ 2

2. ร่วมมือร่วมใจกับกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนางานสุขภาพจิตโดยใช้ข้อคิด “Health is life : Mental Health is happy life” คือ การบูรณาการงานสุขภาพจิตกับระบบสุขภาพกาย

บูรณาการงานสุขภาพจิตเด็กปฐมวัยกับโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช : มุ่งเน้นเรื่องพัฒนาการเด็กปฐมวัย แนวทางการเตรียมครอบครัว (Family) และบทบาทพ่อแม่ (Parenting)

บูรณาการงานสุขภาพจิตกับโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ : มุ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนให้สามารถดูแลตัวเองได้

บูรณาการงานสุขภาพจิตกับสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ : มุ่งเน้นเรื่องการออกแบบระบบการเชื่อมโยงระหว่างสถานบริการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่มี “การจัดบริการสุขภาพจิตตามมาตรฐาน” และหน่วยบริการจิตเวชที่มี “การจัดบริการสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุด” รวมทั้งพัฒนาคู่มือแนวปฏิบัติทางคลินิก (Clinical practice guidelines - CPGs Manual) ที่กำหนดกลุ่มโรค และกำหนดประเภทผู้ป่วยที่สามารถรับการรักษาในพื้นที่ได้ไม่เกิน 7 วัน

3. พัฒนาคณรู้นใหม่ให้เป็นคนไทย 4.0 โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creation) คิดเชิงบวก (Positive) และคิดทำประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม (Response to Society) คือ “คิดดี คิดให้ คิดเป็น เป็นสุข : CPR” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขับเคลื่อนแนวคิด CPR อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในวงกว้าง รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมสุขภาพจิตให้มี CPR ด้วย

คิดสร้างสรรค์ (Creation) มุ่งเน้นในกลุ่มผู้บริหารกรมสุขภาพจิต ผ่าน“โครงการอนุมัติ คิดสร้างสรรค์ของกรมสุขภาพจิต” โดยใช้กระบวนการของการสร้างความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดเชิงระบบ (System Thinking) และใช้ข้อจำกัดของเวลาเป็นตัวช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

คิดเชิงบวก (Positive) มุ่งเน้นการฝึกให้บุคลากรกรมสุขภาพจิตมีความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) และมีพฤติกรรมเชิงบวก (Positive Behavior) คือ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สุภาพ อ่อนโยน นอบน้อมถ่อมตน

คิดทำประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม (Response to Society) มุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือในการประเมิน “Social Moral Intelligence Quotient (SMIQ)” ซึ่งประกอบด้วย

- ❖ **Social Activity** : การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ พุดคุย เสวนา การคบเพื่อน การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ การอยู่ในสังคมโดยที่ไม่มีใครรังเกียจ และไม่กลัวการเข้าสังคม
- ❖ **Social Commitment** : การดูแลหมู่บ้าน การดูแลชุมชน มีการยอมรับและยึดถือตามกฎ ระเบียบของสังคม / ชุมชน
- ❖ **Social Development** : การพัฒนาสังคม สามารถทำให้บ้านเมือง และคนในสังคมดีขึ้น เจริญขึ้น ร่ำรวยขึ้น เป็นคนคุณภาพ 4.0

4. พัฒนาระบบบริการให้มีมาตรฐานและมาตรฐานสูงตามแนวทาง Service Plan ของกระทรวงสาธารณสุข หน่วยบริการจิตเวชจะต้องลดความแออัด ลดระยะเวลาการรอคอย ตามหลักการ EMS และเป็น Smart Hospital

การพัฒนามาตรฐานและมาตรฐานสูง : กำหนดเกณฑ์ “การจัดบริการตามมาตรฐาน” สำหรับสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับ ได้แก่ 1) **โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)** ต้องมีการคัดกรองสุขภาพจิตเบื้องต้น มีบริการส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และมีการดูแลสุขภาพจิตต่อเนื่องในชุมชน 2) **โรงพยาบาลชุมชน (รพช.)** ต้องมีคลินิกสุขภาพจิต มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง (Follow Up) มีการดูแลรักษาโรคทางสุขภาพจิตและจิตเวชในชุมชน 3) **ระดับโรงพยาบาลทั่วไป (รพท.)** ต้องมีคลินิกจิตเวช มีการดูแลรักษาโรคทางจิตเวชได้ 10 โรค มีคลินิกเด็กปฐมวัย หรือคลินิกนิติจิตเวช หรือคลินิกผู้สูงอายุ หรือต้องมีพยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น และกำหนดเกณฑ์ “การจัดบริการตามมาตรฐานสูง” สำหรับหน่วยบริการจิตเวชให้ชัดเจน

การพัฒนาหน่วยบริการจิตเวชให้เป็น Smart Hospital ตามหลักการ EMS

E – Environment : สร้างสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศในหน่วยบริการจิตเวชให้น่าอยู่ และสวยงาม

M – Modernization : พัฒนาหน่วยบริการจิตเวชให้มีความทันสมัย โดยมีหน่วยงานต้นแบบให้ศึกษาดูงาน เช่น สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จเจ้าพระยา โรงพยาบาลศรีธัญญา สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ และโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์

S – Service : พัฒนาระบบบริการจิตเวชเป็น Convenience Service คือ ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว สะดวกสบาย สามารถรับยาจิตเวชที่ร้านยา หรือส่งยาผ่านทางไปรษณีย์/ระบบขนส่งต่าง ๆ ใช้ระบบดิจิทัลต่าง ๆ ที่กรมสุขภาพจิต พัฒนาขึ้นในการให้บริการประชาชน ตลอดจนสร้างพฤติกรรมบริการ (Service Behavior) ให้เกิดแก่บุคลากรในสถานบริการจิตเวช

5. พัฒนาบุคลากรของกรมสุขภาพจิตให้เป็นคนมีศักยภาพสูงแบบ Multitasking โดยมุ่งเน้นการจัดทำเกณฑ์ สมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรที่มี Multitasking คือ บุคลากรหนึ่งคนมีทักษะหลายอย่าง โดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญ/จำเป็น เช่น มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital skill) มีความสามารถในการสร้างงานวิชาการตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงได้ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งให้มีความรัก ความสามัคคี เอื้อเพื่อช่วยเหลือในการทำงาน ซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือคนในสังคม

6. พัฒนาร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งต่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนงานสุขภาพจิต ของประเทศไทยให้ก้าวหน้าเป็นสุขภาพจิต 4.0

- มุ่งเน้นการพัฒนากรมสุขภาพจิตไปสู่การเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้งานสุขภาพจิต (Training center and Learning Center) ระดับภูมิภาคอาเซียน ตามเป้าหมายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายสาธิต ปิตุเตชะ)

- เร่งดำเนินการจัดตั้งศูนย์ความร่วมมือองค์การอนามัยโลก (WHO Collaborating Center : WHOCC) ระหว่างกรมสุขภาพจิตและองค์การอนามัยโลกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (WHO-SEARO)

- ให้ความสำคัญการจัดประชุมวิชาการนานาชาติร่วมกับ “World Psychiatric Association Congress 2020 (WPA)” ที่จะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม 2563 ณ ไบเทค บางนา กรุงเทพฯ เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายงานสุขภาพจิต ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการเปิดหน้าต่างใหม่ ๆ จากเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ เช่น คนไร้บ้าน บ้านพักฉุกเฉิน กรมราชทัณฑ์ เป็นต้น

นโยบายการพัฒนางานสุขภาพจิตทั้งหมดนี้ จะเป็นจริงและบรรลุเป้าหมายได้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและ ร่วมมือ ร่วมใจ จากบุคลากรกรมสุขภาพจิต และเครือข่ายทุกภาคส่วน ซึ่งผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับสิ่งนี้จากทุกท่าน เพื่อผลที่เกิดเป็นความภาคภูมิใจร่วมกัน คือ “ประชาชนสุขภาพจิตดี และเจ้าหน้าที่มีความสุข”

นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต
อธิบดีกรมสุขภาพจิต
ตุลาคม 2562